

Ældreministeriet  
Holbergsgade 6  
1057 København K

30. maj 2025

## Høringssvar til håndbøger om ældretilsynet og samtilsyn på ældreområdet

Dansk Erhverv takker Ældreministeriet for muligheden for at afgive høringssvar til både *håndbogen til praksis* og *håndbogen til tilsynskonsulenter* om ældretilsynet og samtilsyn. Håndbøgerne er vigtige redskaber til at sikre ensartet og lovmedholdelig praksis på tværs af kommuner, enheder og leverandørtyper i ældreplejen.

Vi anerkender ambitionen om at fremme læring, kvalitet og dialog og ensretning i tilgangen til tilsynspraksis på ældreområdet. Det er i sig selv et væsentligt skifte fra et mere traditionelt kontrolbaseret tilsyn. Dansk Erhverv støtter denne udvikling og opfordrer til, at det gennemgående i materialet fremstår klart, at tilsynet skal ske i tæt samarbejde med plejeenheden og med fokus på forbedring – ikke sanktion som førstetræk.

Vores bemærkninger tager afsæt i erfaringer fra medlemmer, der som ikke-offentlige aktører (dvs. både private og selvejende leverandører) leverer ældrepleje i høj kvalitet, men som samtidig oplever behov for retssikkerhed, proportionalitet og ensartethed i mødet med tilsynsmyndighederne. Håndbøgerne bør i den forbindelse konsekvent benytte betegnelserne *offentlige* og *ikke-offentlige* aktører frem for alene at fokusere på ejerskabsformer.

## Generelle bemærkninger

### Styrkelse af den dialogbaserede tilgang

Dansk Erhverv anbefaler, at begge håndbøger i højere grad og mere systematisk beskriver, hvordan en dialogorienteret tilgang konkret anvendes i praksis – før, under og efter et tilsynsbesøg. Det gælder f.eks.:

- Hvordan vurderinger deles og drøftes med enheden, før konklusioner træffes.
- Hvordan læringspunkter formidles uden automatisk at blive til krav.
- Hvordan tilsynskonsulenter anvender sparring og vejledning i opfølgningen.

Vi ser gerne, at dette perspektiv tydeliggøres som det gennemgående grundlag for ældretilsynets virke og ikke kun som et supplement til kontrolopgaven.

### Lige behandling af offentlige og ikke-offentlige aktører

Det er afgørende, at vurderinger sker på sammenligneligt grundlag, uanset driftsform. Dette bør fremgå eksplicit flere steder i håndbøgerne – både som princip og som praktisk metode. I dag oplever flere ikke-offentlige aktører forskelligartet tilgang til f.eks. dokumentationskrav, tolkningspraksis og opfølgning fra ældretilsynet sammenlignet med kommunale plejeenheder. Det undergraver tilliden til ensartet regulering og udgør en risiko for konkurrenceforvridning.

Vi anbefaler, at det anføres eksplicit, at vurderingskonceptet, tilsynsfrekvens, metoder og opfølgningsform anvendes på samme måde for alle aktører.

### **Retsstilling og forvaltningsretlige garantier**

Vi anbefaler, at det i begge håndbøger præciseres, at ældretilsynets virke skal ske inden for rammerne af gældende lovgivning, herunder forvaltningsloven og databeskyttelsesreglerne. Det bør fremgå tydeligt, at håndbøgerne ikke har forskriftsmæssig karakter, og at de ikke i sig selv kan udgøre retsgrundlag for indgreb.

Der bør samtidig være større opmærksomhed på dokumentationskrav, herunder hvordan tilsynets vurderinger skal være sagligt begrundede og dokumenteret via observerbare forhold og dialog.

### **Afgrænsning ift. sygepleje og sundhedslovsområdet**

I helhedsplejen smelter ydelser efter ældreloven og sundhedsloven ofte sammen – f.eks. i forbindelse med sårpleje, IV-pleje, medicinhåndtering og rehabilitering. Det er derfor væsentligt, at håndbøgerne tydeligt afgrænser ældretilsynets kompetenceområder i forhold til øvrige tilsynsmyndigheder (f.eks. Styrelsen for Patientsikkerhed). Det vil styrke retssikkerheden og sikre, at plejeenheder ikke møder modstridende krav fra forskellige myndigheder.

### **Samtilsyn og tydelighed i myndighedsansvar**

Dansk Erhverv anerkender, at samtilsyn kan bidrage til mere helhedsorienteret tilsynspraksis og reducere antallet af tilsynsbesøg. Det forudsætter dog, at rollefordeling og myndighedsansvar er klart defineret og kommunikeret – både internt mellem tilsynsmyndighederne og eksternt til de berørte plejeenheder og borgere.

Vi anbefaler, at håndbøgerne i højere grad beskriver, hvordan ansvar og kompetence afgrænses og udmeldes i forbindelse med samtilsyn, og hvordan dokumentationskrav og vurderinger samordnes. Dette vil styrke retssikkerheden og modvirke risikoen for dobbeltregulering og uklar kommunikation.

### **Civilsamfund og frivillighed som kvalitetsdimension**

Dansk Erhverv foreslår, at civilsamfundets og frivillighedens rolle anerkendes som en mulig styrke i ældreplejen – men ikke som en forudsætning for at opnå høj kvalitet. Særligt selvejende og idébårne plejeenheder har ofte et tæt samarbejde med civilsamfundet, som er centralt for deres virke og bør kunne indgå positivt i tilsynets vurdering.

Samtidig bør det tydeliggøres, at fraværet af civilsamfundsaktiviteter i sig selv ikke må føre til en lavere vurdering af kvaliteten – f.eks. i mindre kommuner eller ø-samfund, hvor der kan være få eller ingen frivillige foreninger i nærområdet. Tilsynet bør tage højde for geografiske

og strukturelle forhold og sikre, at kvalitetsvurderingen sker på et fair og sammenligneligt grundlag for alle enheder.

### **Risiko for tilsynsfrihed fra 1. juli 2027**

Dansk Erhverv ønsker at gøre opmærksom på den problematiske overgang, hvor plejeenheder, der i væsentligt omfang leverer ydelser efter serviceloven, fra 1. juli 2027 ikke længere vil være omfattet af ældretilsynet – og hvor det endnu ikke fremgår, hvordan socialtilsynet i givet fald overtager tilsynet. Vi anbefaler, at der i håndbøgerne tages højde for denne overgang, så der ikke opstår en periode uden tilsynsdækning. Det vil være til skade for både borgere og leverandører og kan svække tilliden til det samlede tilsynssystem.

### **Anbefaling om forkortet udgave**

Dansk Erhverv anbefaler, at der udarbejdes en kort, praksisnær version af håndbogen til plejeenheder og ledere, som kan anvendes som dagligt arbejdsredskab. I sin nuværende form er materialet omfattende og målrettet fagpersoner med tilsynsfunktioner. En forkortet udgave vil øge anvendeligheden og styrke ejerskabet hos ledelse og medarbejdere i frontlinjen.

### **Specifikke bemærkninger og forslag til tekstnære ændringer**

#### **1. Kapitel 8.1.2.3 – Kvalitetsvurderingen af helhedsplejen**

##### **Forslag til ændring**

Tilføj i afsnittets afslutning:

“Ældretilsynets vurdering skal være velbegrundet og dokumenteres med afsæt i observerbare forhold og dialog, jf. forvaltningslovens krav om tilstrækkelig oplysning og saglighed.”

#### **2. Kapitel 8.1.4.1 – Sanktioner**

##### **Forslag til ændring**

Tilføj:

“Før iværksættelse af sanktioner bør ældretilsynet som udgangspunkt afsøge mulighederne for afhjælpning gennem dialog og frivillig opfølgning – medmindre forholdene udgør en umiddelbar risiko for borgernes tryghed eller trivsel.”

#### **3. Kapitel 4.1.2 – Formål**

##### **Forslag til ændring**

Udskift sætningen:

“Ældretilsynet både er en rådgivnings- og sparringspartner ... og en kontrolfunktion”

med:

“Ældretilsynet varetager både en rådgivnings- og sparringsfunktion og en lovbestemt kontrolfunktion, hvor fokus er på at sikre læring og forbedring frem for straf.”

#### 4. Kapitel 5.1.3 – Ældretilsynets vurdering af støttebehov

##### **Forslag til ændring**

Tilføj i afsnittets afslutning:

“Ældretilsynet bør ved afslag på anmodning om rådgivning eller sparring give en skriftlig begrundelse med henvisning til vurderingsgrundlaget, så afsenderen kan forstå og eventuelt reagere på beslutningen.”

#### 5. Kapitel 10.2.2 – Videregivelse af oplysninger mellem myndigheder

##### **Forslag til ændring**

Tilføj følgende præcisering:

“Videregivelse af oplysninger skal ske inden for rammerne af databeskyttelseslovgivningen og kun i det omfang, det er nødvendigt og sagligt begrundet.”

#### 6. Kapitel 8.2 – Civilsamfundets rolle og frivillighed

##### **Forslag til ændring**

Tilføj afsluttende bemærkning til inspirationsafsnittet:

“Det anbefales, at ældretilsynet i sin vurdering anerkender og synliggør enheders samarbejde med frivillige og civilsamfundsaktører, hvor dette indgår som en del af helhedsplejens kvalitet. Tilsynet bør anerkende både formelle og uformelle fællesskaber som en styrke i det lokale plejemiljø.”

##### **Afsluttende bemærkninger**

Dansk Erhverv anbefaler, at der i håndbogen indføres et bilag med eksempler på tilsynsforløb og sanktionsprocedurer – herunder hvordan ældretilsynet arbejder med vurderingskonceptet i praksis. Det vil styrke forståelsen og sikre ensartethed og forudsigelighed på tværs af kommuner og leverandører.

Vi ser frem til et ældretilsyn, der bygger på dialog, gensidig tillid og fælles ansvar for kvaliteten i ældreplejen – og som sikrer lige vilkår og høj faglighed på tværs af sektorgrænser.

Vi står naturligvis til rådighed for dialog og samarbejde om den videre implementering.

Med venlig hilsen,



Tony Bøch  
Branchedirektør, Dansk Erhverv